

OPNV werkt aan positionering vochtrijke diervoeders

Kostprijs drijfveer

Vochtrijke voeders zijn niet voor elke veehouder geschikt.

Diervoeding

[Jacqueline Wijbenga]

Het gebruik van vochtrijke diervoeders in de veehouderij neemt toe. "Vochtrijke voeders zijn niet voor iedere veehouder geschikt. Ondernemerschap en vakmanschap zijn vereist", aldus onafhankelijk voeradviseur Bart Swinkels.

De Nederlandse vraag naar vochtrijke diervoeders is groter dan het aanbod. Om in de grote vraag te voorzien worden producten geïmporteerd. "De meeste import komt van vlak over de grens in Duitsland of België", vertelt Roelof de Weerd, voorzitter van de Overleggroep Producenten Natte Veevoeders (OPNV).

Ondanks de grote vraag naar hun producten, is het volgens de OPNV-voorzitter noodzakelijk te blijven werken aan de positionering van natte voedermiddelen. "Bekendheid is nodig om in de

branche succesvol te zijn en blijven", aldus De Weerd in zijn openingswoord van het OPNV-symposium 'Vochtrijke voeders voor een gezonde toekomst'.

Gebruik

Het op de juiste manier gebruikmaken van vochtrijke voeders kan bijdragen aan het succes ervan, volgens De Weerd. "Wij vinden het daarom van groot belang dat de voederwaarde van onze producten openbaar is voor de veehouder. De CVB-tabel is voor onze producten niet altijd compleet, vandaar dat we

twee jaar geleden een eigen bundel hebben gemaakt, waarin niet alleen de voederwaarde is opgenomen, maar ook een inkuil- en voederadvies." Sinds begin juni is deze tabel ook beschikbaar op de vernieuwde website van OPNV. "De Nederlandse veehouder is ingesteld op het gebruik van natte voedermiddelen", stelt De Weerd vast. In totaal verwerkt de Nederlandse veehouder ongeveer 6 miljoen ton vochtrijke diervoeders; 60 procent daarvan gaat naar de varkenshouderij, 40 procent wordt gevoerd aan rundvee.

Voetafdruk

"Een belangrijk voordeel van vochtrijke voeders is dat droogkosten worden bespaard", meent De Weerd. Ad Backx, tot 1 juni manager milieu- en arbozaken bij Suiker Unie, beaamt dit. "Wij stimuleren het gebruik van perspulp boven perspulpbrokken, juist om die reden.

>>>

>> Kostprijs drijfveer

Wyno Zwanenburg: "Ketenintegratie kan de positie van veehouders verbeteren, zeker nu voerfabrikanten en slachterijen grootschaliger en internationaler worden."

"Kostprijs is een van de weinige factoren waarop een varkenshouder zelf invloed heeft", constateert Ronald Scholten.

Drogen kost veel energie en heeft dus een negatieve invloed op de CO₂-voetafdruk van suiker. Perspulp heeft een bijdrage van 15 kg CO₂-equivalenten per ton, terwijl dat voor pulpbrok op 455 kg CO₂ equivalent per ton ligt", legt Backx uit. Perspulp past het best bij rundvee, volgens hem. "Gebruik van perspulp reduceert methaanvorming, beperkt de ammoniakemissie en levert een hoger melkeiwitgehalte."

Efficiënt

In de varkenshouderij wordt de keuze voor vochtrijke voeders vaak gemaakt uit kostenoverwegingen, weet Wyno Zwanenburg, voorzitter van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders

(NVV). "Boeren zijn steeds goedkoper gaan produceren, in een poging de stijgende kosten in toom te houden." Ondertussen zijn de producten van de veehouders ook steeds goedkoper geworden, waardoor nog meer druk op de kostprijs kwam. "Boeren bleken in staat daarop in te spelen door efficiënter te produceren. In de varkensketen realiseren we tegenwoordig 25 procent meer vlees per zeug. Meer voor minder dus."

Maar de rek is eruit, constateert Zwanenburg. Het steekt dat alle schakels in de keten (voerproducent, slager en retail) een marge op hun product weten te realiseren, behalve de veehouder. "Vraag en aanbod blijken verderop in de keten veel beter op elkaar te zijn afgestemd." Een ander gegeven is dat de veehouder zowel in de voor- als naschakel te maken krijgt met multinationals. "Voerfabrikanten en slagerijen worden groter en internationaler georiënteerd. Dat maakt het voor boeren moeilijker om een statement te maken. Het lukt niet of nauwelijks om een vuist te maken in de primaire sector en dus komt het neer op BBA: boer betaalt alles." Om daarin verandering te brengen, liet Zwanenburg zich terloops ontvallen dat de varkenshouderij de mogelijkheden voor vormen van ketenintegratie zou moeten verkennen.

Loskoppelen

Voer is een kostenpost die het afgelopen decennium een steeds groter belang krijgt in de kosten. "In 2003 bedroeg voer 45 procent van de totale kosten, in 2010 was dat al 54 procent. En ik verwacht dat dit de komende jaren nog zal toenemen door de druk op grondstoffen." Zwanenburg stelt vast dat de voerfabrikant wel in staat is marge te maken en groei van het eigen vermogen te realiseren. "Daar zit ruimte voor de boer om te besparen." De NVV-voorzitter gaat er vanuit dat de trend om advies los te koppelen van voeraankoop zal doorzetten. "Er komen minder boeren, die wel grotere bedrijven hebben. Grotere veehouderijbedrijven hebben een andere vraag richting de voerindustrie. Die boeren gaan alleen advies inkopen als het toegevoegde waarde heeft", voerspelt Zwanenburg. Bart Swinkels is zo'n onafhankelijk voer-

adviseur. Sinds 2004 is hij mede-eigenaar van de varkenshouderij van zijn vader, vooral verantwoordelijk voor de voerkeuken. In 2007 begon Swinkels zijn zelfstandige voeradviespraktijk. "Ik zag dat de vraag naar onafhankelijk voeradvies toenam en ben voor mezelf begonnen." De vraag naar zijn diensten is inmiddels zo groot, dat hij nauwelijks nog toekomst aan het eigen bedrijf.

Niet makkelijk

Vochtrijke voeders worden vooral op grote varkensbedrijven verwerkt, constateert Swinkels. "Het gebruik ervan vereist ondernemerschap en vakmanschap", benadrukt de adviseur. Ondernemerschap is nodig om de kostprijs goed in het vizier te houden. "De opbrengstprijs is immers voor iedereen hetzelfde. Varkenshouders verkopen in het algemeen niet aan de consument, maar aan een slachterij. Dat is business-to-business, een zakelijke overeenkomst bepaalt wat je voor een product krijgt. Je kunt zelf weinig sturing geven aan de opbrengstkant."

Veehouders die kiezen voor vochtrijke voeders, maken het zichzelf niet makkelijk, stelt Swinkels. "Droog voeren is eenvoudiger, maar geen varkens houden is nog gemakkelijker", merkt hij lachend op. "Je moet niet kiezen voor de makkelijke weg, maar voor de duurzame route. Duurzaam in de zin dat je over tien jaar ook nog boer bent en een boterham verdient aan je bedrijf." En volgens de adviseur kan dat met vochtrijke voeders. "Droogvoer is makkelijk, maar een goed afgestelde brijvoerinstallatie is beter."

Brij voeren vraagt in beginsel een fikse investering. Daarop mag volgens Swinkels niet worden bezuinigd. "Besparen van 10.000 euro bij de bouw van een voerkeuken, kost per jaar eenzelfde bedrag aan opbrengsten", betoogt de adviseur. Omdat de beschikbaarheid van vochtrijke voeders in de loop van het jaar verschilt, moet de installatie flexibel zijn ingericht. "De wisselvalligheid in beschikbaarheid is groot, maar dat is te ondervangen door het juiste aantal silo's, een voormenger en waar nodig bijsturen met droge enkelvoudige producten om schommelingen op te vangen." Al met al is Swinkels ervan overtuigd dat met een

goede voerkeuken kan worden bespaard op voer. Het succes staat en valt met de flexibiliteit op het bedrijf. "Schakelen tussen droog en nat zal in de toekomst vereist zijn. Die variatie draagt bij aan efficiëntie en dus aan het hoogste rendement."

Fermentatie

"Kostprijs is een van de weinige factoren waarop een varkenshouder zelf invloed heeft", constateert Ronald Scholten, werkzaam bij Nutreco R&D en zelfstandig ondernemer in Hongarije. Sturen op kostprijs kan volgens Scholten onder andere door het gebruik van eenvoudige vochtrijke voeders en aanvullende kernvoeders. Scholten promoveerde in 2001 op onderzoek naar het gebruik van vloeibare voeders, in het bijzonder fermentatie daarvan, bij varkens. "Destijds was daarvoor weinig belangstelling, inmiddels neemt de interesse naar melkzuurbacteriën weer toe. Dit komt vooral omdat deze mogelijk kunnen bijdragen aan het verminderen van het antibioticagebruik en de fosforbeschikbaarheid verbeteren." Het inwerken van graan bijvoorbeeld, zorgt ervoor dat een enzym beschikbaar komt vanuit het graan en de fytase in voer achterwege kan blijven. "Dit is echter geen kwestie van een half uur of zo, dus meestal niet geschikt voor toepas-

sing op een regulier varkensbedrijf." De mogelijkheid illustreert volgens Scholten de potentie van het fermenteren van vochtrijke bijproducten. Met name voor biggen kunnen gefermenteerde voeders een belangrijk voordeel hebben, zo blijkt uit onderzoek. "Na het spenen moeten de darmvilli van biggen opnieuw worden ontwikkeld. Als gevolg van de afname van villihoogte ervaren biggen een speendip. Op gefermenteerd voer herstellen de darmvilli sneller en daardoor ook de biggen."

Cruciaal

"Fermentatie is geen makkelijk proces en niet voor iedere veehouder geschikt", waarschuwt de consultant. "Niet voor niets is fermentatie een proces dat met name in de levensmiddelenindustrie waar hygiëne leidend is, wordt toegepast." Hygiëne is dan ook cruciaal voor het succesvol toepassen van fermentatie in de varkenshouderij. "Meer nog dan bij voeren van vochtrijke diervoeders. Op hygiëne mag je geen euro besparen." Scholten weet dat fermentatie momenteel op slechts drie Nederlandse varkensbedrijven wordt toegepast. "Bepanking voor toepassen van fermentatie is vooral de beschikbaarheid van warmte. Als je daarvoor moet betalen, wordt het rendement te laag. In Duitsland zijn veel

bedrijven die een warmteoverschot hebben vanuit mestvergisters, vandaar dat fermentatie daar al op meer bedrijven wordt toegepast."

Deze fermentatiebedrijven gebruiken geen vochtrijke diervoeders als uitgangsmateriaal, maar droge. "Op zich zou er winst te behalen zijn door vochtrijke voeders te gebruiken in combinatie met de juiste microbe, maar het is moeilijk om de aanwezigheid van microben in vochtrijke voeders te controleren. Het gistniveau in natte voeders kan onvoldoende worden gegarandeerd. Dat lukt op praktijkbedrijven tot nu toe beter met droge grondstoffen." ■

Suikerbietenpers pulp heeft een bijdrage aan de CO₂-voetafdruk van suiker van 15 kg CO₂-equivalenten per ton, voor pulpbrok is dat 455 kg CO₂ equivalent per ton.

Kringloop sluiten

"Het gebruik van vochtrijke diervoeders draagt bij aan het sluiten van kringlopen. Dat is een positief element dat we als sector best wat meer mogen uitdragen", meent Wyno Zwanenburg, voorzitter van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders. Wel moet volgens hem worden gewaakt voor het spanningsveld voer-voedsel. "De sector moet niet worden geassocieerd met het beslag leggen op voedingsmiddelen." De prijsvorming van voer zal in de toekomst niet alleen worden bepaald door de strijd tussen feed, food en fuel, volgens Zwanenburg zal ook fertilizer een steeds grotere rol spelen.